

Mbo in dunbevolkte gebieden

Krimpcafé Kennisnetwerk Noord-Nederland, 28 september

Radboud Engbersen

Coördinator Kennisplatform Demografische Transitie (KDT)

Krimp- en anticipeerregio's in Nederland

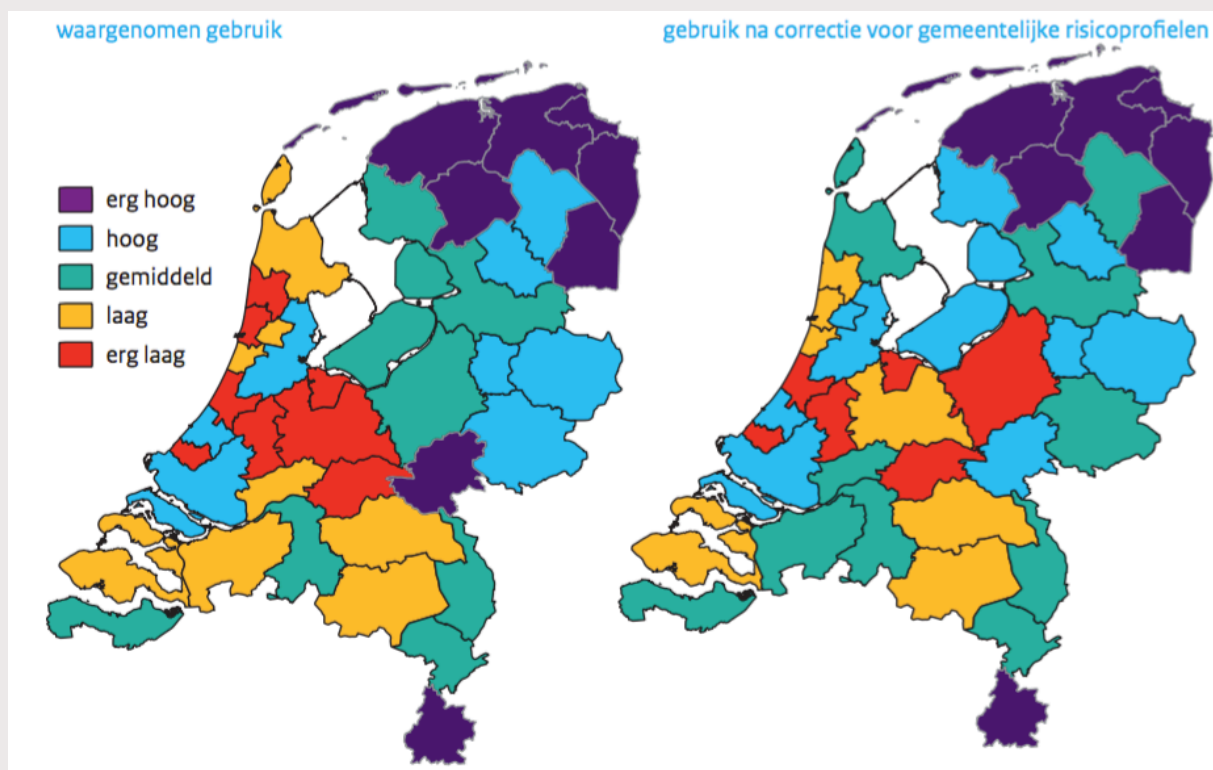
Krimpregio's Noordoost Groningen

- **Regio De Marne**
 - **Regio Eems Delta:** Loppersum, Appingedam, Delfzijl
 - **Regio Oost-Groningen:** Bellingwedde, Menterwolde, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Vlagtwedde ('streken' Westerwolde, Oldambt en Veenkoloniën)
-

Metaforen van innovatie

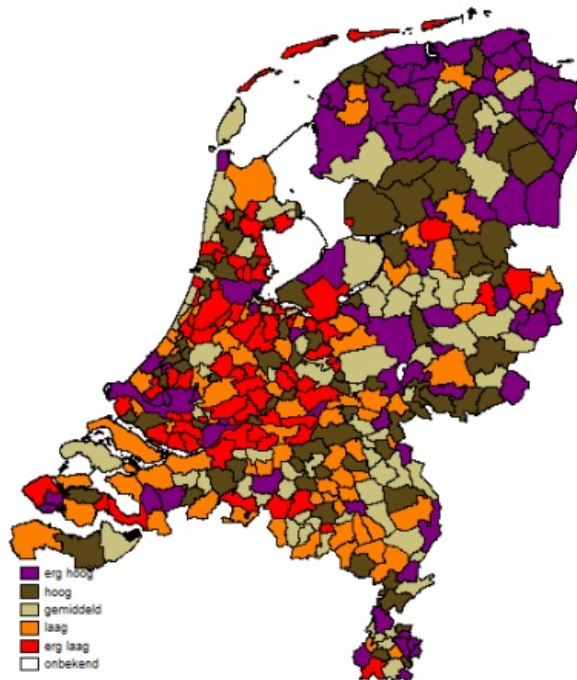
- Laboratorium
 - Pioniersgebied
 - Proeftuin
 - Gidsland
-

Gebruik van voorzieningen in het sociaal domein (COROP regio's)

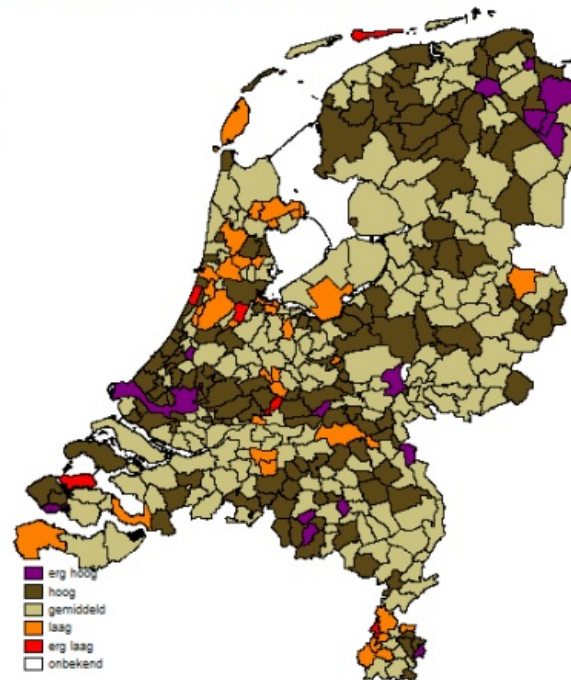

Gebruik van voorzieningen Participatie-wet (COROP regio's), incl Wajong en WSW

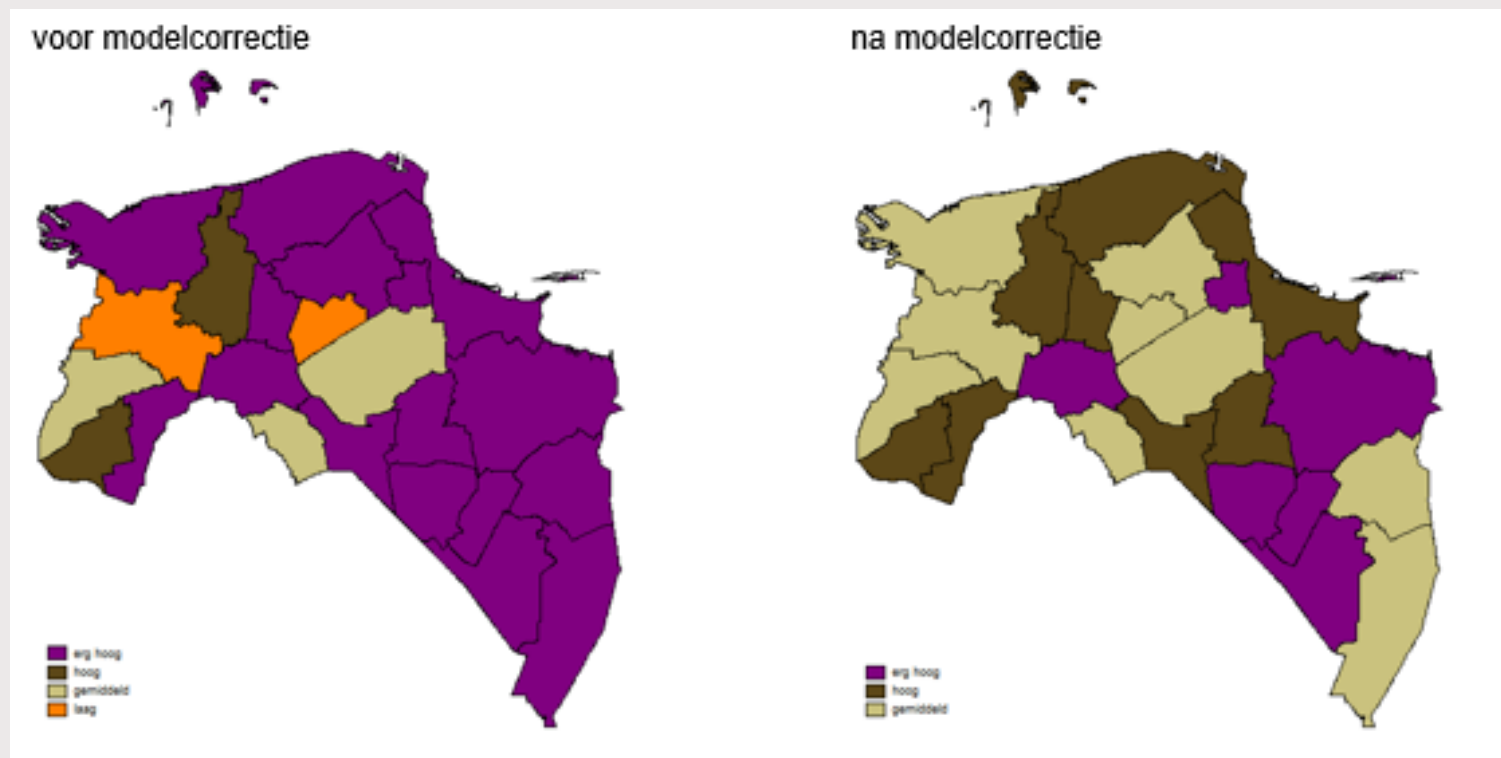
Waargenomen

Gecorrigeerd voor risicoprofiel gemeente

Noordoost Groningen – Participatiewet (inclusief Wajong en WSW)

Het perspectief van jongeren centraal

- Hoe kijken MBO-jongeren aan tegen het leren, wonen en werken in een gebied met bevolkingsdaling?
 - Hoe zien ze hun kansen op de lokale en regionale arbeidsmarkt?
 - Kennen ze het lokale bedrijfsleven, zien ze het bijvoorbeeld zitten om in de toekomst zelfstandig ondernemer te worden?
 - Zijn ze van zins hun regio te verlaten op zoek naar leuker of beter betaald werk?
-

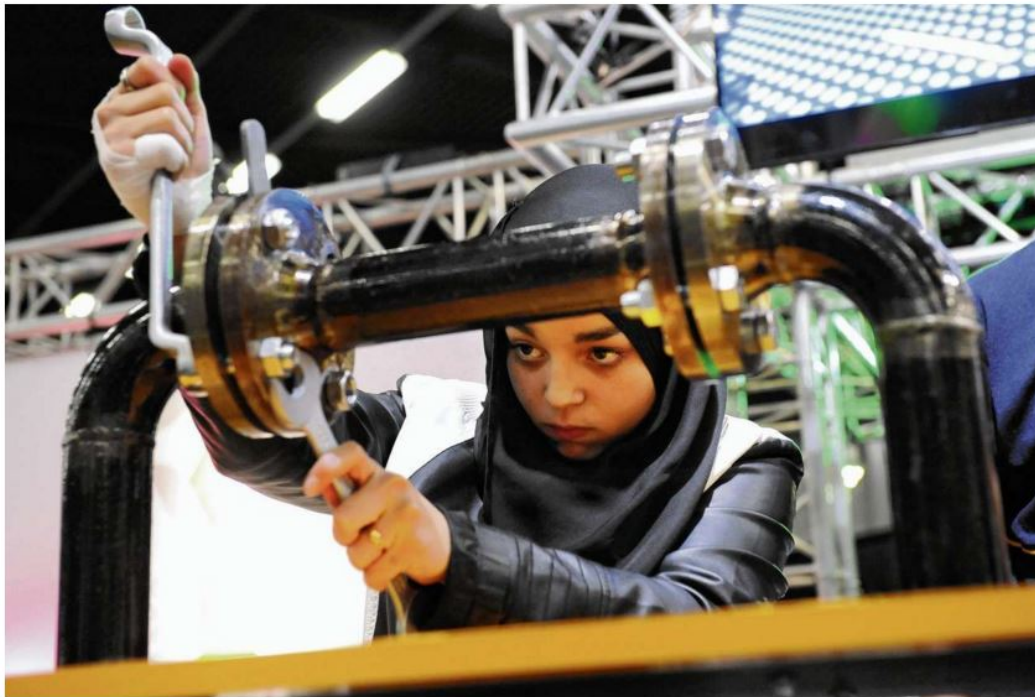
'Verklaringen' hoog voorzieningengebruik

- **Economische context:** economisch kwetsbaar, én de *relatieve* bestaanszekerheid van uitkeringen en zorgarrangementen
 - **Kenmerken van de bevolking:** nét wat ongezonder
 - **Institutionele context:** de rol van instanties en gemeenten
 - **Culturele context:** de mentaliteit van de bevolking
 - **Fysieke context:** stad en platteland
 - **Statistische verklaringen:** cijfers kunnen vertekenen
-

Al die verdwenen mbo-banen komen dus nooit meer terug

Na de crisis zullen de mbo-banen in de techniek en de zorg terugkeren, verwacht het kabinet. Maar niets is minder waar, menen Jouke van Dijk en Wim van de Pol. Beleidsmakers en opleidingen hebben geen tijd te verliezen.

✦ Jouke van Dijk & Wim van de Pol © 17 mei 2014

Moslina tijdens 'Skills Masters', beroepskeuze evenement voor vmbo of mbo
Foto Peter Hilz/Hollandse Hoogte

Platform31 (juli 2017), Toekomst voor mbo-jongeren in dunbevolkte regio's

- Uitdagingen mbo-jongeren en -scholen: uitsortering, robotisering, automatisering
 - Mbo-jongeren in krimpgebieden: bevolkingsdaling, vergrijzing, wegtrekken werkgevers, versobering studieaanbod
 - Drie regionale verkenningen naar de perspectieven en aspiraties van mbo-jongeren *zelf* in Zeeuws-Vlaanderen, Oost-Groningen en de Achterhoek.
 - Studenten geïnterviewd, ook hun ouders, opleidingscoördinatoren en docenten gesproken
-

Context: werken aan economische vitaliteit

- Vraag: laat het nationale economische beleid met primaire aandacht voor de grote steden, topregio's en topsectoren, de verschillen tussen Randstad en periferie toenemen?
 - 'MBO-economie'
 - Zorg grootste werkgever
 - 'Vruchtbare kiemen' (rust, ruimte, natuur, erfgoed)
 - Programma Nationaal Coördinator Groningen – bouw (restauratie, renovatie, verduurzaming)
 - Agro-industrie (drones, smart potato)
-

Kennisagenda 2017

Werken aan economische vitaliteit

- Regionale focus aangescherpt
 - Gebruik maken DNA van de regio
 - Belang van differentiatie
 - Het aantrekken, opleiden en behouden personeel
 - Grensoverschrijdende samenwerking
 - Toerisme en zorg als groeimarkten
 - Sociale en hybride economie
-

Opleidingen

- Combinatie Verzorgende-IG / Begeleider maatschappelijke zorg (niveau 3 BOL) - Noorderpoort
 - Opleiding Mbo-verpleegkundige (niveau 4 BOL) – Noorderpoort
 - Medewerker ICT (niveau 2 BOL) - Noorderpoort
-

Studenten aan het woord

- “Werken in de verpleging is een stukje zekerheid, daar is altijd vraag naar, zeker met de dubbele vergrijzing.”
 - “Een vast contract krijgen is moeilijk, maar waar is dat niet het geval?” “Het is drie keer verlengen en dan weg, maar elders is er weer werk te vinden.” “Als ik wil kan ik elke dag werken in de zorg, ook via uitzendbureau – er is genoeg werk.”
 - “Met Mbo niveau 4 kan je niet meer in het ziekenhuis terecht”; “met Mbo 3 worden mogelijkheden beperkt.”
-

Studenten aan het woord

- “Mijn broertje werkt nu eens hier, dan weer daar. Hoe goed hij ook zijn best doet, hij krijgt niet de tijd zich echt te ontwikkelen.”
 - “Er is veel negativiteit over Leer, maar het is er hartstikke mooi én er is werk.”
 - “De kansen op de arbeidsmarkt? Met niveau 2 weinig kans, met 3 iets beter, maar met 4 heb je werk.”
-

Opleiders aan het woord

- “Ze zijn trots op deze streek! Ze weten dat de bevolking aan het dalen is. Dat weten ze echt wel. Ik geef het vak burgerschap. Weten jullie dat Oude Pekela de armste gemeente van Nederland is?, vraag ik ze. Het eerste wat je hoort: maar het is wél hartstikke leuk in Pekela! Ze hebben zeker niet de houding van je moet hier weg.”
 - “Het is voor [een deel van] hen niet de gewoonte om te lenen. Ze zien het als iets dat om je nek hangt, niet als een nuttige investering in de toekomst. Dat hebben ze ook vanuit huis meegekregen. Dat betekent dat studenten veel moeten werken voor een vervolgopleiding.”
-

Opleiders aan het woord

- “Als je jong bent is dat nog wel okee, je bent vaak met zijn tweeën, maar er is een moment in je leven dat je zekerheden nodig hebt als je een huis wilt kopen of kinderen wilt krijgen en dat gaat niet met wat er nu ligt. Dat is het spook. Er wordt wel over gepraat, maar daar zie ik politiek te weinig aandacht voor. Dit is ook voor mij een groot zorgpunt.”
 - “Wij leveren straks de verzorgenden en de verplegenden, maar ook de technici en de ICT-ers die dit mogelijk moeten maken.”
-

Opleiders aan het woord

- “Dat is psychologisch te verklaren. Dat heeft ook te maken met het verleden: de sluiting van strokartonfabrieken, de werkloosheid. Men kiest voor vastigheid voor zekerheid en dan word je geen zzp-er. Want dat dan kom je in onzekerheid en dat wil je niet.”
 - “De kans op werk is hier met deze opleiding [ICT-niveau 2] nagenoeg nul.”
-

Ouders aan het woord

- “De werkgelegenheid neemt met klappen af, een kwart van de winkels staat leeg, ketens vallen om. Overheidsdiensten die hier naartoe zijn gehaald vertrekken. De belastingdienst is weg en ook het gevangeniswezen en de archiefdiensten zijn weg. Deze streek vraagt om laaggeschoold werk, om wat vroeger Melkertbanen heetten. Die zouden zeer welkom zijn, denk aan de conciërge op de school.
 - “De streek heeft grote bedrijven nodig, denk aan autoassemblage, die veel werkgelegenheid brengen.”
-

Ouders aan het woord

- “Als ze haar opleiding afmaakt, is er werk in deze regio.”
 - “Met niveau 2 kom je niet echt meer aan de slag.”
 - “Het motto moet zijn: zo lang mogelijk studeren!”
 - “Nog 2 jaartjes erbij?, dat kost veel geld.”
-

SCP (september 2017), Beroep op het mbo. Betrokkenen over de responsiviteit van het middel. beroepsonderwijs

- Veranderende arbeidsmarkt stelt nieuwe eisen mbo
 - Breed palet aan vaardigheden biedt de mbo-ers meer garantie
 - Specifieke karakter van het beroepsonderwijs staat onder druk
 - Zorgen in het mbo
 - Specifieke karakter van het mbo staat onder druk
 - Studenten maken zich zorgen, maar zijn ook positief
-

Stellingen

- Er is een extra inspanning nodig om de juiste arbeidsmarkten te vinden voor studenten op lagere niveau mbo
 - Er is een extra inspanning nodig om de juiste opleidingen te maken voor lagere niveaus mbo
 - Het verdient aanbeveling om inspirerende best practices in beeld te brengen van succesvolle opleidingstrajecten
-